පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද හා ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිත ස්ථාන පිළිබඳ කෙටි සමාලෝචනයක්

- මාදිපොල විමලජෝති හිමි
- එන්. තුසිත රාජපක්ෂ

ප්‍රවේශය

පුද්ගලයා සතු දැනුම මතු පරපුර උදෙසා විධිමත් ලෙස සම්ප්‍රේෂණය වන්නේ ලිඛිත මාධ්‍යයෙනි. ආදිතම යුගයන්හි දී සංකේතමය චිත්‍රාදිය මිනිසුන් තම අදහස් දැක්වීමට යොදාගෙන ඇති අතර කාලයාගේ ඇවෑමෙන් එම සංකේත භාවිතය අක්ෂර බවට පරිවර්තනය විය. ඉන් පසු පෙර අපරදිග ජනයා තම දැනුම ලේඛනගත කිරීමේ දී ශිලා ස්ථම්භ, ලෝහමය පුවරු ආදිය බහුලව භාවිත කළ බව පෙනේ. එහි දී තායිලන්තය, බුරුමය, ශ්‍රී ලංකාව වැනි සර්ම කලාපීය රටවල පාරම්පරික ලිඛිත මාධ්‍යයක් ලෙස පුස්කොළ පොත් බහුල වශයෙන් යොදාගෙන ඇත. ස්වභාවික තල්පත් යොදාගෙන පන්හිඳ ආධාරයෙන් පුස්කොළ ලේඛන සකස් කොට ඇත. පුස්කොළ අකුරු ලිවීමේ දී ප්‍රධාන වශයෙන් අනුගමනය කරන ශෛලීන් තුනකි.[1]

- හස්ති ශෛලිය
- හංස ශෛලිය
- කාක ශෛලිය

මෙහි හස්ති ශෛලිය ලෙස සැලකෙන්නේ තරමක් ලොකු අකුරු ලිවීමේ ක්‍රමයයි. හංස ශෛලිය යනු අලංකාර වටකුරු අකුරු වන අතර, කාක ශෛලිය නම් පැහැදිලි බවින් අඩු කටු අකුරු ලිවීමයි. මෙවැනි ලේඛන ක්‍රම භාවිත කර ගනිමින් පුස්කොළ ලේඛන ලියැවී ඇත. පෙර අපර උගතුන්ගේ දැඩි අවධානයක් යොමු වන පුස්කොළ පොත් ශ්‍රී ලංකාවේ පිළිගත් මූලාශ්‍රය විශේෂයකි. තල්පත් යොදාගනිමින් සකස් කරගන්නා මෙම මූලාශ්‍රය බුදුසමය ආශ්‍රිත තොරතුරු බෙහෙවින් ඉදිරිපත් කරන අතර එහි දී ත්‍රිපිටක සූත්‍ර ධර්ම, බෞද්ධ ඉතිහාසය,

විවිධ පූජනීය ස්ථාන හා වැදගත් සිද්ධි ඇතුළත් වී ඇත. ඉතිහාස විෂය ක්ෂේත්‍රයට අදාළව ද චරිතාපදාන, ඉඩම් පිළිබඳ සවිස්තර, වංශ කතා ආදිය පිළිබඳ තොරතුරු පුස්කොළ පොත්වල දක්වා ඇත. තව ද ගද්‍ය, පද්‍ය, පුරාවෘත, ගී, කාව්‍ය ආදිය ද මේවායෙහි දක්වා ඇත. සිංහල භාෂාව හා සබැඳි ව්‍යාකරණ, ශබ්දකෝෂ, ඡන්දස් ශාස්ත්‍රය, සිංහල අකාරාදිය මෙන් ම චිත්‍රකරුවන් පිළිපදින ලද නීතිරීති, සායම් සෑදීමේ පිළිවෙල ආදිය අඩංගු පුස්කොළ පොත් ද දැක්විය හැකිය.[2] තව ද යන්ත්‍ර, මන්ත්‍ර, නැකැත්, ජ්‍යෝතිෂය, වාස්තු විද්‍යාව ආදි ක්ෂේත්‍ර ආශ්‍රයෙන් ලියැවුණු ලේඛන ද දැකගත හැක. පාලි, සංස්කෘත, සිංහල ආදි භාෂාවන්ගෙන් ලියැවී ඇති පුස්කොළ පොත් හා ලාංකේය බෞද්ධ ජන සමාජය අතර ඇත්තේ සමීප සබඳතාවකි.

පුස්කොළ පොත් හා සබැඳි පූජනීය වූත් වැදගත් ම ලේඛනගත කිරීම මාතලේ අළුවිහාරයේ දී වළගම්බා රාජ්‍ය සමයෙහි සිදුව ඇත. හෙළ අටුවා රචනා කිරීම, පාලි අට්ඨකථා රචනා වීම ලංකා ඉතිහාසයෙහි පුස්කොළ පොත් හා සබැඳි අවස්ථා අතර සුවිශේෂී තැනක් ගනී. දැනට ලංකාවෙන් හමුවී ඇති පැරණි ම පුස්කොළ පොත් 04 කි.

01. චුල්ලවග්ගය (කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය)
02. විසුද්ධිමග්ග ටීකාව (පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයීය පුස්තකාලය)
03. සාරත්ථදීපනි නම් විනය ටීකාව පළමු කාණ්ඩය (බ්‍රිතාන්‍ය කෞතුකාගාර පුස්තකාලය)
04. සාරත්ථදීපනි නම් විනය ටීකාවේ පිටපත (පැරිස් නුවර ජාතික පුස්තකාලය)

ලාංකේය උරුමය ඉතා මැනවින් විදහාපාන පුස්කොළ පොත් ලේඛන වෙනත් මූලාශ්‍රයනට වඩා සුවිශේෂී වන්නේ මෙම ලේඛන ස්වාභාවික අමුද්‍රව්‍ය ආශ්‍රිතව සකස් කරගන්නා බැවිනි. එනිසා ම මෙම ලේඛන හානිවීමේ ප්‍රවණතාවය වැඩිය. එබැවින් එම ලේඛන විධිමත් ලෙස සංරක්ෂණය කළ යුතුය. එහි දී නිශ්චිත සංරක්ෂිත ක්‍රමවේදයනට අනුව එහි සංරක්ෂණ කාර්යය කිරීම සිදු කළ යුතුය. මෙහි දී පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලියෙහි භාවිත වන සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද පිළිබඳව විමසා බැලීමට අපේක්ෂා කෙරේ. නිසි ලෙස සංරක්ෂණය

කොට එම සංරක්ෂණය කරන ලද පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති ස්ථාන පිළිබඳව කෙටි විමසීමක් කිරීම ද මෙහිලා සිදු කෙරේ.

පුස්කොළ පොත්වලට සිදුවන හානි

වසර දහස් ගණනක අතීතයක තොරතුරු සපයන පුස්කොළ පොත් නිසි සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද ඔස්සේ විධිමත් අධීක්ෂණයකට ලක්වීමට හේතුව වී ඇත්තේ එහි පවතින ස්වභාවික තත්වය මත ඒවාට හානි විය හැකි ප්‍රවණතාවය වැඩි බැවිනි. පාරිසරික අමුද්‍රව්‍ය යොදාගෙන සකස් කරගන්නා පුස්කොළ විවිධ හේතු මත විනාශ වී යයි. ලාංකේය පුරාතන ලේඛන මාධ්‍ය ය වන ශිලා, ලෝහාදි මූලාශ්‍රයනට මෙම ගැටලුව නොපවතින බැවින් එම ලේඛනවලට සාපේක්ෂව පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමුවිය යුතුව ඇත. ප්‍රධාන වශයෙන් ම පුස්කොළ පොත් ආදි අත්ලිපි විනාශ කරන හායන කාරක 04 ක් දැක්විය හැක.[3]

01. ජීවවිද්‍යාත්මක හායනකාරක - දිලීර, පුස් හෙවත් ඇල්ගී, බැක්ටීරියා, පෙඳ, පාසි හෙවත් ලයිකන, කෘමීන්, කෘන්තකයන් හා මිනිසා
02. භෞතික හායනකාරක - ආර්ද්‍රතාව, ආලෝකය, උෂ්ණත්වය, ගින්න, තෙතමනය, ජලය, පරිහරණය
03. රසායනික හායනකාරක - අම්ලතාව, තීන්ත, වායුගෝලය සහ වෙනත් පාරිසරික දූෂණ
04. ස්වාභාවික හායනකාරක - ආයුකාලය ඉක්මීම.

පුස්කොළ පොත් විනාශවීමේ හේතු සාධක ලෙස ස්වාභාවික පාරිසරික හේතු මෙන් ම මිනිසාගේ යම් යම් හේතු සාධක ද මුල් වන බව හඳුනාගත හැකිය. පුස්කොළ පොත් විනාශවීමේ ප්‍රධාන ම හේතුව වනුයේ එහි පවතින ඓතිහාසික වටිනාකම පිළිබඳ සමාජ අවබෝධය අඩුවීමයි. තල්පතෙහි පවතින මෘදු ස්වභාවය හා ඒ හා සබැඳි භෞතික ගුණය නිසා කාලයාගේ ඇවෑමෙන් තල්පත් හානි වන අයුරු දැකගත හැකිය. පුස්කොළ පොත් සඳහා සිදු වන පාරිසරික හානි අතර විවිධ කෘමි සතුන්ගෙන් සිදු වන හානි ඒ සඳහා

ඇති අභියෝගයකි. ජෛව හායනා කාරක දෙවර්ගයෙන් දැඩි ලෙස ව්‍යාප්ත වන හායනා කාරකය වන්නේ කෘමීන්ය. පුස්කොළ පොත් ආදි ලේඛනවලට හානි වන්නේ කාවා, සලබයා, කැරපොත්තා වැනි කෘමින්ගෙනි. කැරපොත්තන්ගෙන් වර්ග පහකින් පමණ පුස්කොළ ලේඛන වලට හානි සිදුවෙයි.

- ලේඛන කා දැමීම
- මල මුත්‍ර වැනි අපද්‍රව්‍ය පහ කිරීම
- බිජු දැමීම

ආදී හානි තුළින් පුස්කොළ පොත් විනාශ වී යයි. පුස්කොළ පොත්වලට හානි වන කෘමීන් අතර ගස්ට්‍රලස් ඉන්දිකස් (Gastrullus indicus) යන කෘමි සත්ව විශේෂයෙන් ද හානි සිදුවෙයි. මෙම කෘමින්ගෙන් සිදුවන හානිය සිදුවීම කෙරෙහි මූලික වශයෙන් ම බලපාන්නේ නිශ්චිත ආරක්ෂිත තැම්පත් කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය නොකිරීමයි. මීයන් වැනි සතුන්ගෙන් ද පුස්කොළ පොත්වලට හානි වන අවස්ථා දැකිය හැකිය. කෙසේ වුව ද පුස්කොළ පොත් සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා අවිධිමත් ලෙස අල්මාරි වැනි දෑවල අගුලු දා තැබීම ද සුදුසු කාර්යයක් නොවේ.

එසේ ආරක්ෂාව පිණිස අගුළු දා තැබීමෙන් එම පුස්කොළ පොත් කෙරෙහි අවධානය නොලැබී යාමෙන් නියමිත වාතාශ්‍රය නොලැබී යාම හේතු කොට ගෙන පුස්බැඳීම සිදුවිය හැක. එම පුස්බැඳීම තුළින් පුස්කොළ පැල්ලම් ආදිය සිදුව තල්පත් විනාශ වී යයි. පුස්කොළ ආදියෙහි අඩංගු වන යකඩ හා ලිග්නීන් පුස් හා දිලීර ඇති වීමට හේතුවෙයි. එබැවින් පුස්කොළ පොත් විධිමත් ලෙස ගබඩා කිරීම ද අත්‍යවශ්‍ය වෙයි.

පුස්කොළ පොත් විනාශ වීමේ ක්‍රියාවලියට මිනිසුන්ගේ ඇතැම් ක්‍රියාවන් හේතු වෙයි. පැහැරගැනීම, නුසුදුසු ලෙස පරිහරණය කිරීම, සටහන් තැබීම, පත්තිරු ගැලවීම, නැමීම, ඉරීම, දහඩිය දූවිලි තෙල් ආදිය සහිතව පත්තිරු පරිහරණය කිරීම තුළින් පුස්කොළ පොත් විනාශ මුඛයට ඇද දමයි. පුස්කොළ පොත්වලට සිදු වන භෞතික හායනකාරක ලෙස ජලය, උෂ්ණත්වය, ගින්න, වාතය, තාපය

ආදියෙන් සිදුවන හානි සඳහන් කළ හැක. නිසි ගබඩා කිරීමක් නොකිරීම නිසා වර්ෂාව ආදියෙන් පුස්කොළ පොත්වලට දැඩි හානි සිදුවෙයි. පත්තිරු ස්වාභාවික අමුද්‍රව්‍ය බැවින් පින්නෙන් ආදියෙන් ද හානි සිදුවේ. තල කොළ ඉතා මෘදු ස්වභාවයකින් යුක්ත බැවින් උෂ්ණත්වය තුළින් ද පුස්කොළ පොත් හානියට පත්වෙයි. උෂ්ණ බවට වැඩිපුර භාජනය වීම තුළින් පුස්කොළ පොතෙහි පත්තිරු ඉරි තැලී පත්තිරුවල කෙළවර කැඩී බිඳී ගොස් විනාශ වී යයි. උෂ්ණත්වය සේම ගින්නෙන් ද පුස්කොළ පොත් හානි වේ. පුස්කොළ පොතක් ගින්නෙන් දැවී ගියහොත් නැවත එය ලබාගැනීමට කිසිසේත් ම හැකියාවක් නොමැත. පුස්කොළ පොත කාබනික ද්‍රව්‍යයක් බැවින් ගින්නකට හසුවීමේ ප්‍රවණතාව වැඩිය. විශේෂයන් ම පුස්කොළ පොත් තබා ඇති ස්ථානවල විදුලි රැහැන් ආදිය තුළින් ගිනි ඇතිවීමෙන් පුස්කොළ පොත් හානි විය හැක. විවිධ ආක්‍රමණිකයන් විසින් හිතා මතා සිදු කරන ලද ගිනි තැබීම්වලින් ද පුස්කොළ පොත් විනාශ වූ අවස්ථා ලංකා ඉතිහාසයෙහි දක්නට ඇත.

පුස්කොළ පොත් විනාශ වන කාරකයක් ලෙස පාරිසරික දූෂණය ඇති කරන රසායනික හායනකාරකයන් ද දැක්විය හැක. පුස්කොළ පොත් ඇතුලු අත් පිටපත්වලට රසායනික හානිය ද නූතනයෙහි පවතින ගැටලුවකි. පත්තිරු එකිනෙක ඇලවීයාම, දිරායාම, ඉරීයෑම, මැකීයාම, ආදිය රසායනික ද භාවිතයෙහි දී ඇතිවන අත්වැරදීම් මගින් සිදුවිය හැක. මෙහි දී පුස්කොළ පොත්වලට හානි කරන රසායනික වර්ග මොනවාදැයි ද හඳුනා ගත හැක. පෑඩ් තීන්ත, කාබන් තීන්ත, පැන්සල් රේඛා, වාර්නිස්, ලැකර්, දියසායම්, තෙල් සායම්, මේද, ඉටි, ග්‍රීස්, බැඳුම් ද්‍රව්‍ය (කෘත්‍රිම) මැලියම්, පාප්ප, තාර, දිලීර, තේ හා කෝපි, මලකඩ වැනි ද්‍රාවක ප්‍රධාන හානිකර වර්ණක ලෙස දැක්විය හැක. මෙලෙස පුස්කොළ පොත්වලට සිදු වන හානි සැකෙවින් දැක්විය හැකිය.

පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය හා ක්‍රමවේද

පුස්කොළ පොත් යනු ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසය අධ්‍යයනය කිරීමට ඇති මූලාශ්‍රයක් සේම එය ලාංකේය අනන්‍යතාවය ද ඉස්මතු කරන්නකි. පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය පිළිබඳ හා එහි භාවිතය පිළිබඳ නෙල්

මහතා දක්වන්නේ මෙබඳු අදහසකි. "පුස්කොළ ග්‍රන්ථයන් පරිශීලනය සඳහා ලබා දීමේ දී එය පැරණි හෝ අලුත් ග්‍රන්ථයක් වේවා හැමවිට ම භාවිත කිරීමේ දී ප්‍රවේශම් සහිත විය යුතු අතර පත් ඉරු වෙන් නොකරමින් හා ග්‍රන්ථයට හානි නොකරමින් ප්‍රවේශමෙන් එය හැසිරවිය යුතු අතර කාලානුරූපව තෙල් දමා කළු මැදීමෙන් ග්‍රන්ථයට ඇති විය හැකි කැඩෙන සුළු හා භංගුර තත්ත්වයෙන් මග හරවා ගත හැකි වනු ඇත.[4] දේශීය අනන්‍යතාවය ඉස්මතු කෙරෙමින් ඓතිහාසික තොරතුරු සටහන් කොට ලියැවී ඇති පුස්කොළ පොත් විවිධ හේතු කාරක මගින් විවිධ හානිවලට ලක්වීම නිසා එහි චිරපැවැත්ම උදෙසා පුරාතනයෙහි සිට ම විවිධ ක්‍රමෝපායන් යොදා ඇත. එහි දී තල් ගොබය තෝරා ගැනීමේ සිට ම ක්‍රමානුකූල බවකින් යුක්තව ලේඛනය සකස් වීම සිදුවේ. තල්ගස ලකුණු කිරීම, ගොබය කැපීම, කුරු ඉවත් කිරීම, පළමු වට්ටු සැකසීම, කොළ තැම්බීම, කොළ මැදීම, දෙවන වට්ටු සැකසීම, කොළ තැම්බීම, කොළ මැදීම, සිදුරු විදීම, රත ගෑම, ලිවීම, කළු මැදීම, සුද මැදීම, මද අව්වේ වියළීම, පොත් කම්බා, හූය සකසා නිර්මාණය, පොත් බැඳීම, ගබඩා කිරීම, සංරක්ෂණය, පුස්කොළ ලේඛන කියවීම යන ක්‍රියාවලිය සිදුවේ. මෙ කාර්යයේ දී සංරක්ෂණ[5] කාර්යයට ලැබෙනුයේ ඉතා සුවිශේෂී ස්ථානයකි.

පුස්කොළ පොත්වල ආයු කාලය තරමක් අඩු බැවින් නිසි සංරක්ෂණයක් ඒ සඳහා තිබිය යුතුය. යම් සමාජයක ආගමික, සමාජයීය, දේශපාලනික හා සංස්කෘතික දත්ත පුස්කොළ පොත්වල ලේඛන ගත වී ඇති බැවින් යම් හේතු කාරකයන් තුළින් එම දත්ත විනාශ වීම සමස්ත සමාජයට ම බලපාන බැවින් පුස්කොළ පොත් ඇතුලු අත්පිටපත් සුරක්ෂිත කරගැනීම සඳහා 1931 දී රාජ්‍ය මැදිහත් වීම සිදු වී ඇත. 1931 ජනවාරි මස 17 වන දින ඊ. ඩබ්ලිව් පෙරේරාගේ යෝජනාවට අනුව හර්බට් ස්ටැන්ලි ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් පුස්කොළ පොත් ඇතුලු අත්ලිපි සම්බන්ධයෙන් පත් කරන ලද ඓතිහාසික අත්ලිපි කොමිසමේ මූලික වගකීම් තුනකි.[6]

- සිවිල් ආගමික සාහිත්‍යමය හා ඉතිහාසය පිළිබඳ කරුණු හෙළිදරව් කරගන්නා වූ තවම ප්‍රකාශයට පත් නොවූ අත්ලිපිවල පැවැත්ම පිළිබඳව සොයා බැලීම.

- වටිනා ලේඛන තැම්පත් කර තැබීම.
- ආරක්ෂා කිරීම හා දිරාපත් වන එබඳු ලේඛන අළුත්වැඩියා කිරීම.

දේශීය අනන්‍යතාවය ඉස්මතු වන මූලාශ්‍රය විශේෂයක් වන පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය කරගැනීම සඳහා රජයෙහි මැදිහත් වීම නිසා එහි සංරක්ෂණ කටයුතු විධිමත්ව සිදුවෙයි. එම සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලිය සඳහා වර්තමානයෙහි මූලිකත්වය ගන්නා ආයතන කිහිපයකි.

- පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව
- ලේඛනාරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුව
- මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල
- ජාතික කෞතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව

මෙම ආයතන ඇතුළුව පිළිගත් දේශිය ආයතන හරහා විධිමත් අධීක්ෂණයක් තුළ ශ්‍රී ලංකාව පුරා විහිදී ගිය විවිධ ස්ථාන සතු, පුද්ගලයන් සතු පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය කිරීම සිදුවේ. මෙසේ පූර්ණ අධීක්ෂණයක් සහිතව පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය සිදු කිරීමට හේතු වී ඇත්තේ නිසි පුහුණුවකින් තොරව පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය කිරීම තුළින් එම පුස්කොළ පොත්වලට සිදුවන හානිය වළක්වා ගැනීම පිණිස ය. ඉතා කුඩා හෝ අත්වැරදීමකින් පවා පුස්කොළ පොත්වල පත්තිරුවලට හානි සිදුවිය හැකි බැවින් එම හානි වළක්වා මතු පරපුර වෙත පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය කිරීම ඉතා මැනවින් සිදු කිරීමේ කාර්යභාරය මෙම ආයතන සිදුකරයි. මෙම ආයතනවල මගපෙන්වීමෙන් පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලිය සිදු කිරීමේ දී මූලිකව ම කරුණු කිහිපයක් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි.

- ලේඛනයට සිදු වී තිබෙන හායනය හා හායනයෙහි ප්‍රමාණය හඳුනාගැනීම.
- අදාළ ද්‍රව්‍යයේ සංයුතිය පූර්ව සංරක්ෂණ හෝ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම් ආදිය හඳුනාගැනීම.
- වැරදි ශිල්පීය ක්‍රම, කඩිනම් ක්‍රම, නොදත් රසායනික සංයුති ක්‍රම භාවිත නොකිරීම.

- ලේඛනයේ අක්ෂර හා ඒවායේ වර්ණය, තීන්ත හෝ වර්ණකාරකය මැනවින් හඳුනාගැනීම.
- ලේඛන ද්‍රව්‍ය නිසැකව හඳුනාගැනීම.
- පුස්කොළ හංගුර වී ඇත්ද ඉරි තැලී නැමී තිබේ ද, එය වෙළුමක් ලෙස තිබේ ද, බැඳුම් බැමි තිබේ ද, පොත් කම්බයෙහි තත්වය කෙසේ ද යනාදිය පරික්ෂා කිරීම.
- ලේඛනයෙහි අම්ලතාව හා පිටු අංක ගණනය කිරීම.

මෙම කරුණු කෙරෙහි මූලික අවධානය යොමු කොට සුදුසු පරිදි අදාළ පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය කිරීම සිදුවේ. පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණයෙහිදී සාම්ප්‍රදායික සංරක්ෂණ ක්‍රම, නූතන විද්‍යාත්මක සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිත වුව ද බහුලව භාවිත වන්නේ සාම්ප්‍රදායික සංරක්ෂණ ක්‍රම වේ. තල්පත් ලිවීමේ ආරම්භයෙහි සිට ම ඒ සඳහා සංරක්ෂණ ක්‍රමෝපායන් යෙදීම සිදුවේ. තල්පතෙහි පැවැත්ම සඳහා බලපාන විවිධ ස්වභාවික ක්‍රමවේද යෙදීම සිදුවේ. ඉරටු ඉවත් කොට මැනවින් සකස් කරගත් තල්පත් තැම්බීම එහි ප්‍රථම අදියරයි. එයට නොමේරූ අන්නාසි කොළ (Ananas comosus), පැපොල් ගැට (Carica papaya) සහ පැපොල් කොළ, බෙලි කොළ (Aegle marmelos) සහ ගෙඩි, කැප්පෙටියා කොළ (Crotolaria retusa) හෝ පින්න කොළ (Clerodendrum pholomidis), බෝඹු කොළ (Symplocos cordifolia) යනාදිය එක්කොට තැම්බීමෙන් තල කොළය නම්‍යශීලි කිරීමත්, කෘමි උවදුරින් ආරක්ෂා කිරීමත්, වර්ණවත් කිරීමත් සිදුවේ. මෙසේ සකස් කරගත් තල් පත්වල කල් පැවැත්ම සඳහාත්, ඉරි තැලී යාම වැළැක්වීම සඳහාත් තල්පත් තැම්බීමෙන් පසුව දින තුනක් පමණ සඳ එළිය සහිත වූ පින්නෙහි දින තුනක පමණ කාලයක් වියලා ගැනීම සිදුවේ. තව ද පුවක් දණ්ඩක හරහට දමා ඇදීමෙන් පදම් කිරීම ද සිදු කරයි. තව ද සකසා ගත් කොළ තදවන සේ රෝලක් සේ ඔතා දුම් වැදෙන මැස්සක තැබීම ද සිදු කරයි. එතුළින් පාවිච්චියට ගන්නා කාල පරිචය තෙක් ඉතා ම ආරක්ෂිතව එම කොළ තබාගැනීමට හැකිය.[7] මෙසේ කිරීම තුළින් තල්කොළයට තෙතමනයෙන් සිදු විය හැකි හානි වළක්වා ගත හැකිය. එබැවින් තල්පත්වල පුස් බැඳීම ඇතිවී විනාශ වීම වළක්වා ගත හැකිය. තව ද මෙය තල් කොළ විවිධ කෘමි සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා පුරාතනයෙහි යොදා ගත් එක් ක්‍රමවේදයකි. මෙම ක්‍රමවේදය නිසා ප්‍රයෝජනයට ගන්නා කාල වකවානුව තෙක් ඉතා

හොඳින් තල් පත් තබා ගත හැක.

යම් ලේඛනයක් සකස් කරගැනීමට අවශ්‍ය වූ විට සකස් කර ගත් තල් පත් අවැසි ප්‍රමාණයට කපාගැනීමෙන් පසු පුස්තකයක් බවට සකස් කරගැනීම සඳහා සිදුරු විද ගනියි. රත් කරන ලද යකඩ උලක් භාවිතයෙන් එම සිදුරු විදගන්නා අතර එම නිසා තල් කොලයෙහි ඇති වීමට හැකි ඉරීම්, සීරීම් වැළකී යයි. තව ද පොතක් බවට සකස් කර ගැනීමේ දී උල් කටුවෙහි කපු රෙදි කැබැල්ලක් ඔතා එය පොල් තෙලෙහි ගල්වා සාමාන්‍ය දැල්ලකින් පොත වටා පුළුස්සා ගැනීම සිදු කරයි. එමගින් ග්‍රන්ථයට දූවිලි හා කෘමි සතුන් ඇතුලු වීම වැළකෙයි.[8] පුස්කොළ පොත සකස් කිරිමේ දී යොදා ගන්නා මෙවැනි ස්වාභාවික ක්‍රමවේද ග්‍රන්ථයෙහි ස්වාභාවික ගුණය සුරක්ෂිත වීමට ද හේතුවෙයි. තව ද පුස්කොළ පොත් සකසා ගැනීමේ දී යොදා ගන්නා කම්බා ද පුස්කොළ පොත් දිගු කලක් ආරක්ෂා වන පරිදි යොදා ගනියි. මෙහි දී ලී කම්බා යොදා ගැනීම තුළින් තෙතමනයෙහි රඳා පැවතීමක් ඇති නොවේ. එම නිසා තෙතමනය රැඳීම නිසා ඇති වන පුස් බැඳීමෙන් වැළකෙයි. තව ද මේ කාර්යයන්හි දී කපු නූල් යෙදීම තුළින් ද සිදුර ආශ්‍රිතව ඇතිවිය හැකි පළුදුවීම් ආදිය ඇතිවීමක් නොවී පත්තිරු ආරක්ෂා වේ.

මෙසේ සකස් කරගත් තල් පත්වල අකුරු මතු කර ගැනීම පුස්කොළ පොත් සකසා ගැනීමේ කාර්යයෙහි ඇති සුවිශේෂීම අංගයක් වෙයි. පන්හිඳ භාවිත කොට අකුරු ලීවීමෙන් පසුව කළු මැදීම මගින් අකුරු මතු කරගැනීම සිදු කරයි. එහි දී ද යොදාගන්නේ දේශිය වශයෙන් යොදා ගන්නා අමුද්‍රව්‍ය වීම සුවිශේෂී වේ. කපු ගසෙහි කොළ පුළුස්සා ලබා ගත් අළු දුම්මල තෙල් සමග මිශ්‍ර කර එය ඝන ආලේපයක් ලෙස තල්පතෙහි ආලේප කිරීමෙන්, රෙදි පුළුස්සා ගත් අළු දුම්මල තෙල් සමඟ මිශ්‍ර කොට ආලේප කිරීමෙන්, දුම්මල තෙල් සමග ගැඩුඹ ගසෙහි පොතු වේලා කුඩු කර සකස් කරගත් මිශ්‍රණය ආලේප කිරීමෙන් වැන්නකින් පන්හිදෙන් මතු කරගත් අක්ෂර වර්ණ කරගනී. එසේ එක් ආකාරයකින් අකුරු කළු කරගැනීමෙන් පසු දහයියා කුඩු, කුරක්කන් පිටි වැනි දේකින් අවශේෂ ද්‍රව්‍ය ඉවත් කොට ඉතා පිරිසිදු ලෙස තල්පත් මැදගැනීම සිදු වේ. මෙසේ කළු මැදීම සඳහා යොදාගන්නා ස්වභාවික ක්‍රමවේද පුස්කොළ පොතෙහි පැවැත්මට හේතු වේ.

මෙසේ පුස්කොළ පොත් සැකසීමේ දී එහි පැවැත්ම සඳහා විවිධ ක්‍රමෝපායන් යෙදුව ද කාලයාගේ ඇවෑමෙන් පාරිසරික හා මිනිසාගේ බලපෑම් මත බොහෝ අවස්ථාවල පුස්කොළ පොත් හානි වීම සිදු වේ. එබැවින් සකස් කරන ලද පුස්කොළ පොත්වල සුරක්ෂිත බව සඳහා ද විවිධ සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද යොදනු ලැබේ. එම ක්‍රමවේද අතර,

- පරික්ෂා කිරීම, චලනය කිරීම, වාතය සංසරණය වීමට සැලැස්වීම ආදි දෛනික ක්‍රියාකාරකම්
- දුම්මල තෙල් ගැල්වීම, සැවැන්දරා මුල්, කරාබු නැටි, ආදි දේශිය කෘමි ප්‍රතිරෝධක ද්‍රව්‍ය තැබීම.
- කොහොඹ දැව අල්මාරි, රාක්ක වැනි සුරක්ෂිත ස්ථානයක ආරක්ෂා සහිතව පුස්තකාල විද්‍යාත්මක ක්‍රම අනුව තැම්පත් කර තැබීම.
- ප්‍රවේශම්කාරි ලෙස විධිමත්ව පරිහරණය කිරීම.[9]

යනාදි ක්‍රමවේදයන් ඉතා සංක්ෂිප්තව දැක්විය හැක. කෙසේ නමුත් පුස්කොළ පොත් සුරක්ෂිත කරගැනීම සඳහා පළිබෝධ සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිත කිරීම ප්‍රකටව දැකිය හැකි රක්ෂණ ක්‍රමවේදයකි. පුස්කොළ පොත් සඳහා භාවිත කළ මූලික සංරක්ෂණ ක්‍රමවල දී ස්වභාවික ඖෂධීය කෘමි ප්‍රතිරෝධක භාණ්ඩ හා ද්‍රව්‍ය භාවිත වේ. ඉතා දැඩි දැව වර්ගයන්ගෙන් හෝ ලෝහ වර්ගයන්ගෙන් ඇත් දත් වැනි ද්‍රව්‍යවලින් කළ පොත් කම්බා යෙදීමත් ආරක්ෂිත ගබඩා ස්ථානවල පුස්කොළ පොත් තැම්පත් කිරීමත් ඒ අතර වෙයි.

විවිධ කෘමි සතුන් මගින් පත්තිරුවලට වන හානිය වළක්වා ගැනීම සඳහා යම් යම් උපක්‍රම යෙදීම සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලියෙහි දී සිදුවේ. මෙවැනි උපක්‍රමශීලි ක්‍රමවේද තුළින් භෞතික මෙන් ම රසායනික හානි වළක්වා වසර ගණනාවක් පුරා පුස්කොළ පොත් රැකගැනීමට හැකිවී ඇත. එසේ පළිබෝධවලින් ආරක්ෂා කරගැනී ම සඳහා පුස්කොළවල දුම්මල තෙල්, දූදු තෙල්, දේවදාර තෙල්, පැගිරි තෙල්, දොරණ තෙල්, කරාබු නැටි තෙල්, කුරුඳු තෙල් වැනි තෙල් වර්ග කීපයක්ම පුස්කොළ පොත්වල ගැල්වීම හා කපුරු කුට්ටි හෝ බෝල, කරාබු නැටි, කිරළ ඇට මඳ, සැවැන්දරා මුල්, කොහොඹ කොළ ආදි ඖෂධීය

ස්වාභාවික ද්‍රව්‍ය පුස්කොළ පොත් තැම්පත් කර ඇති ස්ථානවල හෝ අල්මාරි, පෙට්ටගම්, රාක්ක ආදියේ තැබීම[10] සිදු කොට ඇත. මෙම ක්‍රමවේදය තුළින් කෘමි සතුන් ආදින්ගෙන් පුස්කොළ පොත් ආරක්ෂා කරගැනීමට හැකියාව පවති. පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණයේ දී විවිධ කෘන්තකයින්ගෙන්, කෘමි සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා ද විවිධ ක්‍රම භාවිත කරයි. පුස්කොළ පොත්වල ජෛවීය සතුරන් වන කැරපොත්තන්, ගුල්ලන්, වේයන්, සලබයන්, මීයන් ආදි සතුන් වඳ බවට පත් කිරීම සඳහා එම සතුන් වාසය කරන ස්ථානවලට විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිත කරයි. කෘමින්, කෘන්තකයින් පුස්කොළ පොත් ආක්‍රමණය කර ඇත්නම් ඩීඩීටි, ග්‍රැමෙක්ෂන්, මර්කියුරික් ක්ලෝරයිඩ්, පෙන්ටක්ලෝරෝෆිනොල් සහ ඩයිසෝඩියම් ලවණ සහිත කෘමිනාශක යෙදීම සිදු කරයි.[11] එහි දී එම රසායනික ද්‍රව්‍ය සුදුසු ප්‍රමාණයෙන් ගෙන එම කාර්යය සිදු කරයි.

තව ද කාවන් වැනි සතුන්ගෙන් පුස්කොළ පොත් ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහාත්, තල්පත්වල නම්‍යශීලි බව ආරක්ෂා වීමටත් දුම්මල තෙල් යොදා ගනිමින් කාලයෙන් කාලයට මැදීම සිදු කරයි.

සුදුසු උෂ්ණත්වය හා සාපේක්ෂ ආර්ද්‍රතාව පවත්වා නොගැනීම ආදි පාරිසරික බලපෑම්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ද පුස්කොළ පොත් විනාශ වේ. වායුසමනය කිරීමෙන් මේ තත්වය අවම කරගත හැකි වුවත් පුස්කොළ ලේඛන තැම්පත් සියලු ම ස්ථාන සඳහා වායු සමීකරණ යන්ත්‍රාදිය සවිකිරීමේ හැකියාවක් නොපවති. දිලීර, බැක්ටීරියා, ඇල්ගී ආදියෙන් හානිවී විනාශයට පත් වන පුස්කොළ පොත් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා සිදු කළ හැකි සරල ක්‍රම කීපයක් දැක්විය හැක.

- වාතය ලැබෙන පරිදි පුස්කොළ පොත් තබා ඇති ස්ථානයන්හි වා කවුළු ආදිය විවෘත කර තැබීම.
- ලේඛන තබා ඇති ස්ථානය නිතර පිරිසිදු කිරීම.
- ලේඛන තැන්පතුව වරින් වර චලනය වන පරිදි වෙනස් කිරීම.

මේ අයුරින් එදිනෙදා සිදු කළ හැකි ක්‍රියා තුළින් පුස්කොළ පොත් සුරක්ෂිත කරගැනීමේ හැකියාව පවතී. පුරාතනයේ පටන් ම පුස්කොළ පොත් අසුරා තැබීමේ දී පවා එහි ආරක්ෂාව පිළිබඳව සැලකිලිමත් වී

ඇත. එහි දී රතු වැනි වර්ණයකින් යුතු කපු ලේන්සු මගින් පුස්කොළ පොත් ඔතා තැබීම සිදු කර ඇත. මෙම ලේන්සුව බණබස්නය[12] නමින් හඳුන්වා ඇත. මෙසේ ඔතා තැබීම මගින් කෘමි සතුන්ගෙන්, දූවිල්ලෙන් පුස්කොළ පොත් ආරක්ෂා කරගත හැකිය.

පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණයේ දී ධූමායනය කිරීම සිදු කරයි. පුරාතනයේ දී කොහොඹ තෙල් බිංදු කීපයක් ගිනි අඟුරු මතට දමා එයින් නිකුත් වන සැර සුගන්ධය පුස්කොළ තැන්පතුවලට වැදීමට සැලැස්වීමෙන්[13] කෘමින් හා පුස් ඇති වීමට හේතුකාරක වන හායනකාරක මගින් වළක්වා ගෙන ඇත. නවීන ලෝකය තුළ ද ධූමායනය කිරීම ක්‍රම දෙකකට සිදුවේ.

- රික්ත ධූමායනය
- ධූමායන පෙට්ටි ධූමායනය

කෘමි සතුන්ගෙන් ලේඛනවලට හානි සිදු වී ඇති විට රික්ත ධූමායනය සිදු කරයි. කාමරයක වාතය ශූන්‍ය කර අවශ්‍ය පරිදි සුදුසු උෂ්ණත්වය තබා ලේඛන අසුරා අවශ්‍ය රසායනික ද්‍රව්‍ය මිශ්‍ර කොට ධූමායනය සිදු කරයි. මීට අමතරව පෙට්ටි ධූමායනයේ දී මල නොබැඳන ලෝහ පෙට්ටි, ශක්තිමත් බවින් වැඩි දැව වර්ගවලින් තැනූ පෙට්ටි ආදිය භාවිත කොට ධූමායනය සිදු කරයි. සුදුසු ප්‍රමාණයෙහි මෙම පෙට්ටිවල තට්ටු සිදුරු සහිත විය යුතු අතර වාතය පිට නොවන පරිදි වැසිය යුතුය. අතර එහි පුස්කොළ පොත් අදාළ රසායන වලින් ධූමායනය සිදු කරනු ලබයි. විදුලි බුබුළුවලින් ධූමායනය සතියක් කර, සති තුනක පමණ නිරෝධායන කාලයකින් අනතුරුව නැවත සතියක් ධූමායනය කිරීම සිදු කරයි.

පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණ වීම සඳහා සුදුසු ස්ථානයන්හි සුදුසු පරිදි තැම්පත් කිරීම ද අත්‍යවශ්‍ය වේ. විශේෂයෙන් ම පුස්කොළ පොත්, ලීයෙන් තැනූ අල්මාරිවල, පෙට්ටගම් ආදියෙහි තැම්පත් කිරීම සිදු කරයි. සුපරික්ෂාකාරිව ඒවා පරිහරණය කිරීම තුළින් පුස්කොළ පොත් දිගු කාලයක් තබා ගත හැකිය. මෙසේ තැම්පත් කර තැබීමෙන් පුස්කොළ පොත් ආරක්ෂා කරගන්නා සේම පුස්කොළ එක් තැනකින් තවත් තැනකට රැගෙන යාමේ දී පවා එහි ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් ඒ සඳහා කොට්ට උරයක් වැනි පැසක් තිබී ඇත. මෙය පොත් පැසය

නමින් හැඳින්වූ දික් හැඩැති උරයකි.[14] මෙසේ පුස්කොළ පොත් සැකසීම සඳහා තල්පත් ලබාගැනීමේ සිට ම විවිධ සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද ඒවායෙහි චිර පැවැත්ම සඳහා භාවිත කළ බව පෙනේ.[15]

පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති ස්ථාන

පුරාතන පුස්කොළ පොත් ශ්‍රී ලංකාව පුරා විහිදී ඇත. විවිධ පුද්ගලයන්, ආයතන මුල්වී එම ලේඛන ආරක්ෂා කරගැනීම නිසා වර්තමානය වන විට ද එම ලේඛන මූලාශ්‍රය වශයෙන් භාවිත කිරීමේ හැකියාව පවතී. ශ්‍රී ලංකාවෙන් හමුවන පුස්කොළ බහුතරය බෞද්ධ පූජනීය ස්ථාන සතු ලේඛන වෙයි. මෙම ලේඛන මතු පරපුර සඳහා ආරක්ෂා කර ගැනීමේ මූලිකත්වය භික්ෂූන් වහන්සේලා විසින් දරා ඇති අතර තම විහාරස්ථාන තුළ එම ලේඛන තැම්පත් කොට ගනිමින් සුවිසල් ඓතිහාසික දැනුම් සම්භාරයක් වර්තමානයට දායාද කොට ඇත. කේ. ඩී සෝමදාස මහතාගේ "**ලංකාවේ පුස්කොළ පොත් නාමාවලිය**" ග්‍රන්ථයෙහි ප්‍රථම භාගය[16] කොටසෙහි ඒ සඳහා ඇතුළත් වූ පුස්කොළ පොත් ලැයිස්තු පළාත් වශයෙන් බෙදා දක්වා ඇත.

පළාත	ලැබුණු ලැයිස්තු ගණන	පුස්කොළ පොත් ගණන
බස්නාහිර පළාත	173	5341
මධ්‍යම පළාත	127	5345
දකුණු පළාත	431	28306
උතුරු පළාත	-	-
නැගෙනහිර පළාත	-	-
වයඹ පළාත	55	1369
උතුරු මැද පළාත	15	691
ඌව පළාත	35	1500
සබරගමු පළාත	77	1777
ප්‍රමාණය	ලැයිස්තු 913	පිටපත් 44329

ඒ අතර ඒ වන විට එතුමාට ලැබුණු පුස්කොළ පොත් ලැයිස්තු අතුරින් වැඩි ම පුස්කොළ පොත් සංඛ්‍යාවක් ලැබී ඇති ස්ථාන ලෙස,

- හඟුරන්කෙත පොත්ගුල් විහාරය
- බළපිටියේ වැලිතර අම්බරුක්ඛාරාමය
- මහනුවර පත්තිරිප්පුවේ ප්‍රාචීන පුස්තකාලය
- වැලිගම් කෝරළයේ වැලිහිඳ ශ්‍රී සුදර්ශනාරාමය
- මාතර හිත්තැටියේ රජමහා විහාරය
- මාතර නාඳුගල වටගෙදර ශ්‍රී සුධර්මාරාමය

යන ස්ථාන දක්වා ඇත. ලේඛන වැඩි ම ප්‍රමාණයක් හමුනොවුණ ද ඉතා වටිනාකමින් යුක්ත පුස්කොළ පොත් බොහෝ ප්‍රමාණයක් ලංකාවේ විවිධ ස්ථාන වල ඇත. මාතලේ අලුවිහාරය වැනි ස්ථානවල එම ලේඛන විහාරස්ථාන සතු පූජනීය වස්තූන් ලෙස තැම්පත් කොට ඇත්තේ සම්බුද්ධ භාෂිතය තැම්පත්ව ඇති ලේඛන බැවිනි. මෙම ස්ථානවලට අමතරව අස්ගිරි මහා විහාරීය විජයසුන්දරාරාමය, මුල්ලේගම පන්සල, ගෙඩිගේ විහාරය, මැද පන්සල,[17] පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයීය ප්‍රධාන පුස්තකාලය, මහනුවර සංඝරාජ කෞතුකාගාරය, ජම්බුගහපිටිය දලුකේ පුරාණ විහාරය, කවටයාමුන පුරාණ විහාරයේ පුස්තකාලය, නැලව පොත්ගුල් විහාරයේ පුස්තකාලය, අලුත්නුවර කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජමහා විහාරයේ පුස්කොළ පොත්, පස්ගම රජමහා විහාරයේ පුස්තකාලය, තොල්ලාගල පුරාණ විහාරය, හිඟුල රජමහා විහාරය, ගල්පිහිල්ල රජමහා විහාරයේ පුස්තකාලය ආදි ලංකාවේ බොහෝ ස්ථානවල පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති අතර එයින් ස්ථාන කීපයක් පිළිබඳ පමණක් මෙහි අවධානය යොමු වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිත ස්ථාන පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ දී අස්ගිරි මහා විහාරයට සුවිශේෂී ස්ථානයක් හිමිවේ. අස්ගිරි විජයසුන්දරාරාමය, මුල්ලේගම පන්සල සහ ගෙඩිගේ විහාරයේ සංරක්ෂිතව පවතින පුස්කොළ පොත් රාශියක් දැකිය හැක. ඒ අතර බුදු දහම හා බැඳුණු කෘති ගණනාවක් පවතී. වෙද පොත්, ඉතිහාස පොත් සාහිත්‍ය පොත්, ආදිය ද එම එකතුවලට අයත් වේ. එම පුස්කොළ පොත් අතර අංගුත්තර නිකාය, අංගුලිමාල සූත්‍රය, අභිධර්මකථා සංග්‍රහය, අභිධර්මවිභංග ප්‍රකරණය, උපාසක ජනාලංකාරය, උපෝසථ සූත්‍ර ව්‍යාකරණාඛ්‍යානය, උම්මග්ග ජාතකය, ඔකඳපොල සන්නය, කච්චායනය, කච්චායන ධාතු මංජුසාව,

කච්චායන වර්ණනාව, කථාවස්තුප්‍රකරණය, කර්මවිභංග ජාතකය, ඇස් වෙද පොතක්, කාය විරති ගාථා සන්නය, කාලාකාරාම සූත්‍රය, කාරක ප්‍රශ්නාවලී, කාව්‍යාදර්ශය, කුරු ජාතකය, කුරු ධර්මය, කුසල සූත්‍ර දේශනාව, කෝසල බිම්බ වර්ණනාව, ගෙඩි වෙද පොත, ගුත්තිල කාව්‍ය, චුල්ලවග්ග (බුරුම), චූලසීහනාද සූත්‍ර පද වැනුම, ජනුස්සති සූත්‍ර සන්නය, ජාතකට්ඨ කථා, ජාතක ගාථා සන්නය, ජාතක සරණය, ජාතක රත්නය, ජිනවංශය, ජිනාලංකාර ටීකා, තඹපත් පොතක්, ථූපවංශය, දණ්ඩනල අලංකාරය, දම්පියා අටුවා ව්‍යාඛ්‍යානය, දම්පියා ගාථා සන්නය, දානානිසංසය, දුක්‍යඛ්‍යානය, පපංචටීකා, පද්මාවති කථාව, පද ඇනුම් පොත, පදසාධන සන්නය, පදසාධන ටීකාව, පාරාජිකා පොත් වහන්සේ, පාලි නිගණ්ඩු සන්නය, වාසගම් බණ පොත, විනයාලංකාරය, විමතිවිනෝදනී ටීකාව, විශාඛාවත[18] ආදි පොත් සමූහයක් ඇතුළත් වෙයි. පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිත ස්ථානයක් වන අස්ගිරි විජයසුන්දරාරාමය පුස්කොළ පොත් අධ්‍යයනය කිරීමේ දී වැදගත් තැනක් ගනී.

පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයීය ප්‍රධාන පුස්තකාලය ද පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති සුවිශේෂී ස්ථානයකි. වර්තමානය වන විට පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථානයක් ද මෙහි ස්ථාපිත වීම තුළින් පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය වීම ඉතා මැනවින් සිදුවේ. විශ්වවිද්‍යාලයීය ප්‍රධාන පුස්තකාලය සතුව ජාතක පොත් වහන්සේ, සද්ධර්මරත්නාවලිය, විසුද්ධිමග්ග පාලිය, අංගුත්තර නිකායට්ඨකථා, මහාවංශය, දම්පියා අටුවා ගැටපදය, චුල්ලවග්ගපාලිය, මහාවග්ගපාලිය, බුත්සරණ, අංගුත්තර නිකායට්ඨකථා, වෙස්සන්තර ජාතකය, ආදි පුස්කොළ පොත් 4000 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් ඇති අතර විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ විහිදී ගිය ලේඛන ඒ අතර වෙයි. ශ්‍රී ලංකා භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයේ බෞද්ධ හා පාලි අධ්‍යයන අංශය මගින් ද ලංකාවේ විවිධ පළාත්වල ඇති ත්‍රිපිටකයට අයත් පුස්කොළ පොත්වල එකතුවක් ඩිජිටල්කරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියක් සිදුකරගෙන යනු ලැබේ.[19] නූතන තාක්ෂණය භාවිත කරමින් අනාගතය සඳහා මෙම වටිනා ග්‍රන්ථ ආරක්ෂා කර ගැනීම ඉතා වැදගත් කොට සැලකිය හැක. එමගින් බොහෝ ප්‍රමාණයකට ඉතා පහසුවෙන් කුමන ස්ථානයක සිට හෝ එම ලේඛන අධ්‍යයනය කිරීමේ හැකියාව උදා වී ඇත. තව ද කැලණිය

විශ්වවිද්‍යාලය මගින් ද මෙබඳු ව්‍යාපෘතියක් සිදුකර එම ඩිජිටල්කරණය කරන ලද පිටපත් එම විශ්වවිද්‍යාලයේ ද සංරක්ෂණය කර තිබේ.

පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණ කාර්යයේ දී ජාතික ලේඛනාරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුව සුවිසල් කාර්යභාරයක් සිදු කරන අතර ඊට අනුබද්ධ ශාඛා මගින් විධිමත් පුහුණුවක් ලැබූ නිලධාරීන් විසින් එම සංරක්ෂණ කාර්යය සිදු කරයි. එසේ සංරක්ෂණය කරන ලද පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති ස්ථාන බොහෝ ප්‍රමාණයක් ලංකාව පුරා විහිදී ඇත. එසේ පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති ස්ථාන කීපයක් පිළිබඳ සඳහන් කළ හැක. ඒ අතර ජම්බුගහපිටිය දලුකේ පුරාණ විහාරය සඳහන් කළ හැක. ජාතක පොත, මජ්ඣිම නිකාය, දීඝ නිකායට්ඨකථාව, මනෝරථපූරණී, විනය විනිස, දීඝ නිකාය, රසවාහිනි, විනය විනිශ්චය, විමානවත්ථු, මිලින්ද ප්‍රශ්නය, නිමි ජාතකය, පාලි මුක්තක විනය අටුවාව, මජ්ඣිම නිකායට්ඨකථා, මන්ත්‍ර පොත ආදි පුස්කොළ පොත් එහි තැම්පත්ව ඇත. කවටයාමුණ පුරාණ විහාරයෙහි පුස්තකාලය ද පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති ස්ථානයකි. ඛුද්දක නිකාය, පූජාවලිය, මිලින්ද ප්‍රශ්නය, ශීල පරිච්ඡේදය, චතුබණවර පාලි, බණදහම් පොත, ථූප වංශය, කවි පොත, දළඳා පූජාවලිය, ජෝතිය සිටාණන්ගේ කතා වස්තුව, අභිධානප්‍රදීපිකාව ආදි පුස්කොළ පොත් සමූහයක් සංරක්ෂණය කොට එහි තැම්පත්ව ඇත. නැලව පොත්ගුල් විහාරයෙහි ද සද්ධර්මාලංකාරය, විනයට්ඨකථා, විමානවත්ථු, දේවදූත සූත්‍රය හා බණදහම් පොත, සතරබණවර අටුවාව, දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රය, බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රය, දම්පියා අටුවා ගැටපදය, නකුල කථාව, සිඟාලෝවාද සූත්‍රය, භික්ෂු ප්‍රාතිමෝක්ෂය ආදි පුස්කොළ පොත් රාශියක් සංරක්ෂිතව පවතී. අලුත්නුවර කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජමහා විහාරයෙහි ද පන්සිය පනස් ජාතක පොත, මිලින්ද ප්‍රශ්නය, පූජාවලිය, විභංග පකරණය, කථාවත්ථුප්‍රකරණය, සද්ධර්මරත්නාකරය, ධම්මප්‍රදීපිකාව, සතර කමටහන්, සාලෙය්‍යය සූත්‍රය ආදි පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය වී ඇති ස්ථානයකි. පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය වී ඇති ස්ථානයක් ලෙස පස්ගම රජමහා විහාරය දැක්විය හැකි අතර සද්ධර්මරත්නාවලිය, සද්ධර්මාලංකාරය, වේරංජය සූත්‍රය, ධම්මචක්කය හා වෙනත්, සච්චවිභංග සූත්‍රය, ධම්මපදට්ඨකථාව ආදි පුස්කොළ පොත් සමූහයක් එහි තැම්පත්ව ඇත.[20]

ඉහත කෙටියෙන් අධ්‍යයනය කළ ආකාරයට ලක්දිව පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව ඇති ස්ථාන බොහෝ ප්‍රමාණයක් දක්නට ලැබේ. එහෙත් මෙහි දී තත් සියලු ස්ථාන පිළිබඳ අධ්‍යයනය සිදු නොකෙරේ. අතීතයේ ඇතැම් විහාරස්ථාන පොත්ගුල් විහාර වශයෙන් හඳුන්වමින් පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිතව පවත්වාගෙන ගිය ආකාරයක් දක්නට ලැබේ. දේශිය වශයෙන් මෙන්ම විදේශීය වශයෙන් ද අවධානයට පත් පොළොන්නරුවේ පිහිටි පොත්ගුල් වෙහෙරෙහි පොත්ගුල එසේ පොත් සංරක්ෂිත ස්ථානයක් ලෙස පැවති බව සඳහන් කළ හැක. මෙසේ පොත්ගුල් පැවැති බොහෝ ස්ථාන ලංකාව පුරා විහිදී ඇති අතර පුරාවෘතයන්හි කියවෙන පරිදි වළගම්බා රජ සමයෙහි සිට පැවත එන අටුපොත්දෙණිය පොත්ගුල් විහාරය හා ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීම හා සබැඳි කථා ප්‍රවෘත්තියක් වෙයි. එනම්, මෙම පොත්ගුල් විහාරයෙහි සිට මාතලේ අළුවිහාරයෙහි සිදු කළ ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමේ කාර්යය සඳහා භාවිතයට ගත් පුස්කොළ පොත් සකස් කිරීම මෙම විහාරස්ථානයෙහි සිට සිදු කර ඇති බවයි.[21] එහි සත්‍ය අසත්‍යතාව කෙබඳු වුව ද ලංකාවෙහි පොත්ගුල් විහාර මගින් පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය වූ බව පැහැදිලි වේ.

වර්තමානයේ මෙම වටිනා පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂණය කිරීම ජාතික වගකීමක් වන අතර තත් කාර්යය නූතන තාක්ෂණය භාවිත කරමින් සිදු කිරීම කාලෝචිතය.

සමාලෝචනය

ඓතිහාසික තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමේ මූලාශ්‍රයක් ලෙස පුස්කොළ පොත් හැඳින්විය හැක. මෙම දේශීය මූලාශ්‍රය අතීත මිනිසාගෙන් උරුම වූ දායාදයක් වන අතර ඒවායෙහි ස්වාභාවික ගුණය නිසා විවිධ හානි වලට පත්වීමේ අවස්ථාව වැඩිය. පාරිසරික හා මිනිසාගේ විවිධ ක්‍රියාකාරකම් නිසා මෙම මූලාශ්‍රය විනාශ වීමට හේතු වෙයි. එබැවින් පුස්කොළ පොත් ආරක්ෂා කරගැනීමට විවිධ ක්‍රමවේද පුරාතනයෙහි පටන් ම යොදාගෙන ඇත. සාම්ප්‍රදායික හා විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේද ඒ සඳහා යොදා ගත්ත ද එහි වැඩි වශයෙන් සාම්ප්‍රදායික සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදවලට මුල්තැනක් ලැබේ. එම සංරක්ෂණ ක්‍රම යොදාගෙන

සංරක්ෂණය කරන ලද පුස්කොළ පොත් සංරක්ෂිත ස්ථාන ලංකාව පුරා විහිදී ඇත. එම ස්ථාන සතුව සුවිසල් පුස්කොළ පොත් එකතුවක් ඇති අතර එම ලේඛන ශ්‍රී ලංකාවේ දේශිය අනන්‍යතාවය ඉස්මතු කරන මූලාශ්‍රය ලෙස සඳහන් කළ හැක.

ආන්තික සටහන්

1. පුස්කොළ ලේඛනවල විශේෂ ශිල්පීය ක්‍රම, සෝරත හිමි, ලෙනදොර, **සාරථී,** මධ්‍යම පළාත් සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව, 2004, 13 පිටුව.
2. පර්යේෂණ මූලාශ්‍ර වශයෙන් පුස්කොළ පොත්වල ඇති වැදගත්කම, චම්පා එන්. කේ. අලහකෝන්, මහාචාර්ය **පී. බී. මීගස්කුඹුර උපහාර,** සංස්: පාලිත ලක්ෂ්මන් නුගපිටිය ආදිහු, 2008, 661 පිටුව.
3. ලගමුව, ආරිය., **ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්කොළ පොත් ලේඛන කලාව,** සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, 2006, 313 පිටුව.
4. Nell, Andreas. —Palm-Leaf Manuscripts or Ola Books, *Ceylon Today 3&4 (March-April 1954), p. 40.*
5. "සංරක්ෂණය යනු පිරිරක්ෂණය හා ප්‍රතිසංස්කරණය යන අංග දෙකෙන් සමන්විත විද්‍යාත්මක, තාක්ෂණික හා ශිල්පීය ක්‍රියාදාමයක් වන අතර පිරිරක්ෂණය මගින් පුරාවස්තුවක ජිරණයවීම වැළැක්වීමටත් නැවැත්වීමටත්, පමාකිරීමටත් පියවර ගැනීම සිදුවනවාක් මෙන් ම ප්‍රතිසංස්කරණය මගින් විකෘති වූ පුරාකෘති යථාතත්වයට පත්කිරීමට පියවර ගැනීම සිදුවෙයි." ලගමුව, ආරිය., **ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්කොළ පොත් ලේඛන කලාව,** සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, 2006, 310 පිටුව.
6. එම, 310 පිටුව.
7. පුස්කොළ සංරක්ෂණය සඳහා යොදා ගත් පැරණි සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන්, චම්පා එන්. කේ. අලහකෝන්, **අතිපූජ්‍ය විලපිටියේ ඤාණවංස අනුනායක ස්වාමීන්ද්‍ර අභිනන්දන ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය,** සංස්: ගොඩමුන්නේ පඤ්ඤාකිත්ති හිමි ආදිහු, 2007, 307 පිටුව.
8. එම, 308 පිටුව.
9. ලගමුව, ආරිය., 2006, 327 පිටුව.
10. එම, 325 පිටුව.
11. ලගමුව, ආරිය., 2006, 329 පිටුව.
12. රණසිංහ, සඳ ලාලිත්, පුස්කොළ පොත් ලියන පන්සලක හිඳ, **සිළුමිණ,** 18 ජූනි 2000, 9 පිටුව.
13. පුස්කොළ සංරක්ෂණය සඳහා යොදා ගත් පැරණි සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන්, චම්පා එන්. කේ. අලහකෝන්, **අතිපූජ්‍ය විලපිටියේ**

ඥාණවංස අනුනායක ස්වාමීන්ද්‍ර අභිනන්දන ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය, සංස්: ගොඩමුන්නේ පඤ්ඤාකිත්ති හිමි ආදීහු, 2007, 316 පිටුව.

14. එම, 317 පිටුව.
15. මේ පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු සඳහා, එන්. අලහකෝන්, පුස්කොළ පොත්වලට සිදුවිය හැකි භෞතික හානි හා ඒවාට තුඩුදෙන සාධක, **විකල්ප පුරාවෘත දෙවන කලාපය,** පුරාවිද්‍යා සංගමය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය, 2008-2009 කලාපයේ 1-16 පිටු බලන්න.
16. සෝමදාස, කේ. ඩී., **ලංකාවේ පුස්කොළ පොත් නාමාවලිය,** ප්‍රථම භාගය, සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ, 1959, VI පිටුව.
17. අස්ගිරි මහා විහාරීය මුල්ලේගම පන්සලේ සහ ගෙඩිගේ විහාරයේ ඇති පුස්කොළ පොත් එකතුව පිළිබඳ පර්යේෂණයක් වයි. කේ. තිස්ස බණ්ඩාර මහතා විසින් සිදු කර ඇත. මේ පිළිබඳ වැඩිදුර කරුණු අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා, අතීත ස්මරණ-අස්ගිරි මහා විහාරයීය පුස්කොළ පොත්, වයි. කේ තිස්ස බණ්ඩාර, **සත්සිය වස් සපිරි අස්ගිරි මහා විහාරය,** සංස්: ගොඩගම මංගල හිමි, බුද්ධ ශාසන හා ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය, 2012, 167 පිට බලන්න.
18. අතීත ස්මරණ-අස්ගිරි මහා විහාරයීය පුස්කොළ පොත්, වයි. කේ තිස්ස බණ්ඩාර, සත්සිය වස් සපිරි අස්ගිරි මහා විහාරය, සංස්: ගොඩගම මංගල හිමි, බුද්ධ ශාසන හා ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය, 2012, 167 පිටුව
19. මෙම ව්‍යාපෘතිය ආචාර්ය දිවුලපැලැස්සේ විමලානන්ද හිමියන් විසින් සිදු කරගෙන යනු ලැබේ.
20. මෙම තොරතුරු ජාතික ලේඛනාරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවෙහි මහනුවර ශාඛාව මගින් ලබාගන්නා ලදී.
21. සුබසිංහ, රමණී "අටුපොත්දෙණිය පොත්ගුල් රජ මහා විහාරය" **බුදුසරණ,** 26 නොවැම්බර් 2017.